

Vannet som forener og skiller: Misjon i en etterkonfesjonell tid

MIRJAM BERGH

Det Norske Misjonsselskap og Frikirken arbeider i Mali sammen i fellesorganisasjonen MELM (Mission Evangelique Luthérienne au Mali) for å nå en million fulaniere med evangeliet. Arbeidet, som ble startet opp av Misjonsselskapet for mer enn 20 år siden, har båret preg av pionerarbeid med bibeloversettelse, langsom begynnelse med noen få omvendte og døpte som har dannet menighetsgrupper, utvikling av liturgi etc. Det har også vært drevet et forholdsvis omfattende landsbyutviklingsprosjekt parallelt med evangeliseringsarbeidet.

I år 2000 ble det gjort en grundig evaluering av MELM som organisasjon, arbeidsmetoder og resultater. I rapporten ble det bl.a. anbefalt at vi skulle prøve å rekruttere afrikanske misjonærer, helst av fulansk opprinnelse, som skulle arbeide sammen med de norske misjonærene. Grunnen var at afrikanske misjonærer ville ha kortere vei å gå når det gjelder kulturtilpasning og språkinnlæring, og de ville være i stand til å leve nærmere folket, enn de norske.

Det viste seg at det fantes to afrikanske kirker i Benin respektive Nigeria, som var interessert i å bidra med misjonærer. Begge disse kirkene var imidlertid "ikke-lutherske" men kom fra en kirkesammenheng med et baptistisk dåpssyn. Det ble drøftet om MELM var rede for dette, og det ble laget et dokument "MELM og

den lutherske læren” av Odd Hansen Matre, som da var en av MELMs ledende teologer.

MELM besluttet, etter å ha overveid dette, å takke ja til de nye misjonærene, med en reservasjon, at neste afrikanske misjonær skulle rekrutteres fra en luthersk kirke. Allerede i år 2001 hadde vi den første afrikanske misjonærfamilien fra Benin på plass. Og et halvt år senere kom neste afrikanske misjonærfamilie fra Nigeria. Både de og deres koner er velutdannende teologer med lang erfaring i evangelisk arbeid. I samtaler med dem og deres sendende misjoner ble det laget avtaler der de binder seg til å ikke forkynne mot den lutherske læren, men de skal ha rett til å reservere seg mot å forrette barnedåp. De arbeider altså for å vinne fulaniere for Kristus, og når de har gjort det, overlater de til de norske misjonærene å døpe de nyomvendte. Og det har stort sett fungert fint.

Imidlertid har det oppstått situasjoner der det har vært uheldig å ha misjonærer som ikke forvalter sakramenter, og andre som da må være til stede når sakramenter skal forvaltes. I 2003 tok MELMs styre en beslutning, etter samtaler med misjonærene, om å se om det går å gjøre noe med dette. Det første som skjedde var av mer pragmatisk natur. Man kom til enighet om at det i grunnen var mindre problematisk for både de afrikanske og norske misjonærene med nattverden, og de afrikanske misjonærene begynte etter disse samtalene med å forrette nattverd.

Så var det da dåpen, og siden det ikke er problematisk for lutheranere å døpe voksne med neddykking, begynte MELM å praktisere dette ved dåp av voksne. Det var ikke lenge før vi fikk høre at de afrikanske misjonærene og en luthersk misjonær sammen forrettet dåp i Nigerelven.

Det var de pragmatiske løsningene. Men det var også nødvendig å i fellesskap, se nærmere på de teologiske aspektene av den lutherske barnedåpen og den baptistiske praksisen å bære fram barnet i menighetens midte for å overgis til Gud ved bønn med håndspåleggelse. I begge tilfellene følger en opplæringsperiode under barnets oppvekst. Deretter vil begge ha et nytt moment som for lutheranere består i konfirmasjon og for baptister i dåp. Hvor viktig er forskjellen? Kan vi, ved eksegetisk arbeid med teologi og praksis, finne ut om det går an å nærme seg hverandres liturgiske uttrykk for de virkeligheter, som vi gjennom å innlede

samarbeidet i MELM, allerede fra begge sider har anerkjent, at leder til det samme målet?

MELMs styre hadde først en prinsippdiskusjon rundt disse tingene, der også de afrikanske misjonærene ble inkludert. Det var ytterligere et par spørsmål som kom opp i denne prosessen.

1. Det første var om det er heldig at det står i MELMs konstitusjon at MELM skal danne en luthersk kirke blant fulanitalende maliere. Selv om misjonen har en luthersk teologi og underviser etter den, er det på det rene at den kirke som dannes vil stå i en kontekst som preges av et kirkefellesskap der de fleste kirkene har en baptistisk dåpsteologi. Kan man ikke da tenke seg at den fremtidige kirken etter hvert vil være i stand til selv å avgjøre hvilken konfesjon den skal ha? Med tanke på det ville det kunne være heldigere om målet simpelthen er å plante en evangelisk kirke blant fulanitalende, uten å spesifisere at den skal være luthersk.
2. Det andre spørsmålet var hvordan MELM skulle håndtere den reservasjon som ble gjort av hjemmeledelsen når de første afrikanske misjonærene ble rekruttert, nemlig at neste afrikanske misjonær skulle rekrutteres fra en luthersk kirke. Imidlertid er det også på det rene at det finnes få lutherske kirker i det kirkelandskap der det er naturlig å søke etter potensielle misjonærer for fulanimisjon, dvs. misjonærer som selv er etniske fulaniere. MELMs styre ønsket nå å få avklart om hjemmeledelsene, etter de erfaringer vi nå hadde høstet, fortsatt ønsket å holde fast ved den begrensningen.
3. Når de første afrikanske misjonærene kom til MELM ble det også sagt fra hjemmeledelsen at dette samarbeidet mellom MELM og de afrikanske kirkene skulle evalueres før videre skritt skulle tas i forhold til å rekruttere flere afrikanske misjonærer. En slik evaluering ble gjort i 2004. Den konkluderte med at dette stort sett er et så vellykket samarbeid at det bør videreføres. I MELM hadde det nå vokst fram et sterkt ønske om å gå videre med rekruttering i de afrikanske miljøene man hadde kontakt med.

Saken ble henvist til hjemmeledelsen, dvs Misjonsselskapets og DELFs ledelse. Frikirkens misjonsstyre henviste saken til Frikirkens synodestyre, som vedtok at en arbeidsgruppe skulle jobbe videre med dette, med oppfordring til å søke samhandling med NMS. Slik ble det dannet en arbeidsgruppe som har bestått av nestleder i Frikirkens synodestyre og misjonssekretæren fra Frikirken og regional koordinator for Afrika og evangeliseringsleder i NMS.

Resultatet av arbeidsgruppens innsatser ble til å begynne med to anbefalinger; 1) at man, når MELMs konstitusjon innen nær fremtid endres for å tilpasses nye samarbeidsformer, skulle unngå å spesifisere navnet til en fremtidig kirke, men kun si at MELM vil danne en evangelisk kirke blant fulanitalende i Mali, og 2) at MELM kunne fortsette å rekruttere afrikanske misjonærer, som enten er etniske fulaniere fra det baptistiske miljø der vi har fått de nåværende misjonærene, eller lutherske afrikanere av annen etnisk bakgrunn med et kall til å forkynne evangeliet for fulanienene, alt etter som det er tjenlig for MELMs formål.

Den saken som deretter gjenstod å håndtere var den om sakramentsforvaltning, og spesielt dåpen. Det ble holdt en første samtale om disse tingene med ledelsen for de to afrikanske kirkene i Mali våren 2005. Det var gode samtaler. Deres holdning var at de sendte sine misjonærer til MELM for å vinne fulaniere for Kristus, ikke først og fremst for å døpe. De ønsket imidlertid å opprettholde den retten de hadde reservert for sine misjonærer til å ikke døpe spedbarn, dvs. at når barnedåp skal praktiseres skal det gjøres av de norske misjonærene.

Men de uttalte i disse samtalene en tilfredshet med at MELM hadde tatt opp dette temaet, og uttalte en tillitserklæring i forhold til at det føres teologiske samtaler om dette i Norge. "Bare la oss få bli informert underveis" sa de.

Hvor befinner så vi oss? Har andre gjort noe med dette tidligere som vi kunne lære fra? Jeg ønsker å nevne noen få. For 15 år siden hadde man en lignende prosess i Sverige, initiert av det som den gangen var Örebromissionen, som jo var en misjonsbevegelse med baptistiske fortegn. Örebromissionen startet dette som en intern prosess. Samtalene ble oppsummert i en bok, som egentlig er to bøker. Den ene, "Vattnet som förener og skiljer" av Lennart Thörn, er en eksegetisk utlegning av dåpstekstene i NT

og tar et oppgjør med et forenklet syn på dåpen som kun en bekjennelse av det som har skjedd ved troen. Jeg tror det er riktig å si at de eksegetiske utlegningene i denne rapporten er en av grunnene til at mange baptistteologer i Sverige har nærmet seg det lutherske synet på dåpen som fremhever Guds handling i dåpen, dvs. man legger nå oftere mer i dåpen enn kun en bekjennelse fra menneskets side.

Samtidig har det også skjedd noe i de kirkesamfunnene der man har en luthersk bakgrunn. Jeg deltok selv, våren 1993 som student ved teologiske seminaret ved Örebro Missionsskola, i dåpssamtaler mellom alle de teologiske utdanningene i Sverige, og da fremkom det at de lutherske seminarene hadde nærmet seg det baptistiske dåpssynet gjennom at man la mer vekt på at tro og bekjennelse hører sammen med dåpen enn tidligere.

Dette er jo interessant for det som arbeidsgruppen vår jobbet med. Vi begynte å se oss om. Hva mer har blitt gjort av andre?

1. På nettet fant vi en interessant artikkel fra Faith and Order, "Baptism and the process of Christian initiation", av Paul. S Fiddes. Artikkelen handler om den prosess som initiering til kristen tro er, og anbefales til lesning.
2. Vi har konsultert Det Norske Misjonsforbund, som lever med to forskjellige dåpspraksis. De har svart oss skriftlig og derved bidratt med verdifullt materiale inn i prosessen.
3. Svenska Misjonsskyrkan har ført samtaler med Svenska kyrkan om kirkefelleskap og fra de samtalene har det blitt laget et dokument, som er særdeles interessant for oss. Om dåp konkluderer dette dokumentet:
"De forskjutningar som skett hos båda samfunnen under den senaste tioårsperioden innebär at tidigare kontroversiella frågeställningar kunnat lösas" De endringer i begge samfunnene som det henvises til, handler om at Svenska Kyrkan har tatt kritikken om "urskiljningsløsa dop" alvorlig og misjonsskyrkan har tatt kritikken om omdåp alvorlig.
4. Svenska Baptistsamfunnet har også hatt samtaler med Svenska Kyrkan. De har sendt oss et dokument, "Utmaningar och möj-

ligheter". Det sier om dåpen: "I dag finns innoim Svenska Baptistsamfundet et mer instrumentalt, sakramentalt synsätt, då Guds handlande betonas både vad gäller dop och nattvard. ..."

Videre sies det i dokumentet: "Vid dop innanför Svenska Kyrkan betonas tro och troskontexten, dvs kyrkans tro och trosmiljö, icke minst ved barndop. På samma gång framhålls også "vikten av att dopet är, eller så småningom vid barndop följs av, ett aktivt mottagande av tron hos den enskilda individen. ... vilket inte så sällan sker i samband med konfirmasjonen".

Disse nevnte samtalerne i Sverige er ikke avsluttet, og det kan være flere på gang, i nabolandet Sverige eller andre land, som vi per i dag ikke kjenner til. Alt dette tyder imidlertid på at baptistiske og lutherske teologer nærmer seg hverandre på forskjellige måter. Spørsmålet vi har stilt oss er om det går an for oss som samarbeider i MELM, dvs tre afrikanske kirker med baptistisk dåpssyn, og to kirker med luthersk dåpssyn, å gå inn i en lignende prosess med seriøse samtaler, der man gir og tar for å finne om det er mulig å komme fram til en liturgisk ordning som både de afrikanske misjonærene og de norske kan leve komfortabelt med uten å for den skyld kompromisere teologisk, men heller nærme seg hverandre i respekt og gjensidig tillit.

Noter

Denne artikkelen bygger på et innledningsforedrag i seminaret om Mision i en etterkonfesjonell tid, "Vannet som forener og skiller", arrangert av Egedeintitutet, NMS og DELF 6. og 7. september 2007

Samuel og Dorkas Gouda kom til MELM, utsendt av UEEB, høsten 2001.

familien Idris og Mariam Shaibu kom til MELM utsendt av EMS/ECWA våren 2002

Det miljøet det henvises til er paraplyorganisasjonen JCMWA, som samler de afrikanske kirker og vesterlandske misjonsorganisasjoner som arbeider med å nå fulanier i Vestafrika med evangeliet.

Lennart Thörn, Vattnet som förenar och skiljer. Rapport från en arbetsgrupp, tillsatt av Örebromissionens styrelse, om doptolkning och doppraxis i ett eku-meniskt perspektiv. Örebro 1985. 48 s.

Rapporten ble senere publisert i boken Enade och åtskilda Vattnet som förenar och skiljer Kristen enhet - Guds gåva och vår kallelse av Björn Cedersjö m.fl. Libris, Örebro 1989, 287 s.

Fiddes, Paul S. "Baptism and the process of Christian intitation, Ecumenical Review", artikkel fra 2002, går å laste ned fra internet: http://findarticles.com/p/articles/mi_m2065/is_1_54/ai_87425974/print

Klas Hansson og Magnus Selinder, "Forslag til överenskommelse om kyrkogemenskap, Svenska Kyrkan och Svenska Missionskyrkan", Djursholm, september 2004. 50 s.

Hansson, 2004, Side 21

Utmaninger og möjligheter, Rapport fra et offisielt samtal mellan Svenska Baptistsamfundet och Svenska Kyrkan, Visby och Sundbyberg, juni 2000. 32 s.

Utmaninger og möjligheter, side 21